

בית מדרש

525

בשבילי הפרשה

פרשת חיי שרה תשפ"ג

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	4:31
Brooklyn, NY	4:17
Chicago, IL	4:07
Houston, Texas	5:06
Johannesburg, S. Africa	6:15
Lakewood/Deal, NJ	4:20
London, UK	3:52
Los Angeles, CA	4:29
Manchester, UK	3:52
Monsey, NY	4:16
Montreal, Quebec	4:03
Passaic, NJ	4:17
Toronto, Ontario	4:31
Yerushalayim	4:03
Zurich, Switzerland	4:29

דברי הרה"צ

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה (כג, ב)

בהספד שנשא מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה בהלווייתו של הרב מפר ניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, הקשה מרן רה"י: היכן התפ"ר ש בכתוב מה היה ההספד? זאת ועוד, הלא שרה היתה גדולה מאב רהם בנבואה, וכיצד היה ביכולתו להגדיר את מעלותיה וסגולותיה? וביאר: ההספד נכתב בדברי הכתוב למעלה "שני חיי שרה", ופירש רש"י: כולן שוין לטר בה. אברהם אבינו אכן לא נכנס לפרט ולתאר את גדלותה של שרה, רק זאת אמר "שני חיי שרה - כולן שוין לטובה". מילים אחדות הכר ללות בחובן את כל השבחים שניתן לומר.

שכל ימיה היו מנוצלים לטובה ללא כל הפסק והיסח הדעת, ואין לך הספד גדול מזה! דבר שכזה בהחלט היה יכול אברהם להכיר בה.

שבח מופלא זה המליץ מרן רה"י על הרב מפוניבז' זצ"ל. גדלות נפלאה ומיוחדת היתה בו שקשה לנו, במעמדנו אנו, לתארה ולהגדיר רה כראוי. אמנם זאת נוכל לומר בודאות: "כל שנותיו שוין לטובה"! כל חייו היו רציפות אחת של עשייה ובנין לתורה ולחסד, כבר מגיל צעיר היה ענק בתורה ובעשייה למען הכלל, וזכה שעד זקנה ושיבה המשיך במפעליו הכבירים.

זה גם מה שנאמר על אברהם אבינו "ואברהם זקן בא בימים" (כד, א), שכל ימיו היו חטיבה אחת של עבודת ה' ולא חל קים חלקים, שלא היה בחייו הפסק כלל.

נה נחשדו היהודים בריגול לטובת גרמניה. הגרא"צ נאלץ לנדוד בראש קהילתו והתיישב בעיר ברדיאנסק שבאוקריינה.

בימי המלחמה נותק קשר המכתבים בינו לבין אביו מרן רה"י ואב"ד מיר הגאון רבי אליהו ברוך זצוק"ל. לילה אחד, ללא הודעה מוקדמת, קם הגרא"צ והודיע לבני ביתו כי הוא נוסע לאביו למינסק. לאחר נסיעה מסוכנת בין גייסות המלחמה הגיע הגרא"צ למינסק, אז התברר כי הגיע וזכה להיות בר געיו האחרונים של אביו. והי הדבר לפלא.

בעיצומה של הלוויית אביו, בנוכחות גדולי ישראל רבים שהיו פליטי מלחמה במינסק, הכריז הגאון רבי אליעזר רבינוביץ זצ"ל, אב"ד מינסק, על מינויו של הגרא"צ למ"מ אביו כאב"ד העיירה מיר וכראש הישיבה שם. משהוטלה עליו המשימה, נסע ישירות למיר לעמוד בראש קהילתו החדשה כדי להיות עמם בימי המלחמה בשעת צרתם. כך עברו עליו ימי המלחמה כאשר הוא מנר תק לחלוטין ממשפחתו שנשארה בברדיאנסק.

מרן ראש הישיבה הגאון רבי אברהם צבי קמאי זצוק"ל הי"ד

מרן ראש הישיבה הגאון רבי אברהם צבי קמאי זצוק"ל הי"ד כונה ה"אפטייקער" [הרוקח] על שם בית המרקחת ממנו התפרנס יחד עם רעייתו בעיירה קייידאן. לאחר פטירת רבה של קייידאן, אשר בימי חייו התייעץ עם הגרא"צ קמאי בענייני הלכה ובשאר ענייני העיר, היה טבעי שהגרא"צ ימלא את מקומו. אך הגרא"צ סירב לקבל את משרת הרבנות בטעם שרוב שנות חייו עברו עליו כרוקח 'פשוט' ואין הוא רוצה לעת זקנתו ליטול על כתפיו משרת רבנות. רק לאחר הפצרות רבות של אנשי העיר ושל בני משפחתו נאות לקבל על עצמו את המשימה, אך בתנאי שלא יהנה מן הרבנות וימשיך להתפרנס מבית המרקחת.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשון

דברי הימים

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א הערות בענייני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

חיי שרה

אין קוברים צדיק אצל רשע

ע' מלבי"ם כי אברהם רצה בית הקברות לבדו מה"ט משום דאין לקבור צדיק אצל רשע כמבואר י"ד שס"ב ה', והיה זר בעיני בני חת ואמרו במבחר קברנו קבור את מתיק, היינו כולם יחד. וכע"ז רלב"ג ורד"ל.

ועיקר דין הנ"ל יליף הגמ' סנה' מ"ז ממעשה קבורת הנביא ליד אלישע. וע' רש"י סנה' מ"ו הלמ"ס להכין ב"ד ביה"ק לרשעים, וע' ע' פ"ת שע"ד א' מח"ס שמו"א שהוא הלמ"ס כרש"י הנ"ל ולכן ספיקו לחומרא.

והטעם ע' ר"י מלוניל סנה' מ"ז משום שעולה עשן מה רשע והוא גנאי לצדיק שהוא סמוך לקברו, וע' ס' מנהגי וורמייזא עמ' שט"ז בהג"ה הטעם כי מגלין לצדיק מאחורי הפרגוד ואם יש רשע סמוך לו אין מגלין לו. וכ"כ מהר"ל הל' שמחות. וכ"כ מעבר יבק מאמר שפת אמת י', וע"ש מעשה בת"ח צדיק שנפטר וכו' ובא בחלוס לכל בני העיר והודיע להם צערו עד כי שמו אבנים בין קברו לקבר הרשע, וכן הוא בס"ח תש"ה.

(וע' שבה"ל ח"ט רמ"ח בשם אגרא דפרקא רס"ד עוד בזה, ומה שפי' במשלי ט"ו ל"א אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין, ומה שכתב לפ"ז לענין מי שאינו רשע גמור, ומה שתמה ע"ז מנחת אלעזר ח"ב מ"א.

(ובעיקר קו' מנח"א על אגרא דפרקא, והוא ממילא קו' על מנהגי וורמייזא ומהר"ל הנ"ל לענין צדיק אצל רשע, נראה ליישב כי באמת יש כאן הלמ"ס כמ"ש הח"ס אפילו בצדיק וחסיד, מיהו שם לכא' ענין הלמ"ס משום בזיון החסיד, ולכן מהני מחיצה, אבל בצדיק אצל רשע נתחדש עוד ענין כמ"ש מנהגי וורמייזא ומהר"ל, ולזה לא מהני מחיצה, וע"ז קאי אגרא דפרקא שאם יש מחיצה שרי ליתן אוזן קושבת ליד חכמים, כי אין כאן טעם של מנהגי וורמייזא ומהר"ל.

וע"ש ש"ע שס"ב ב' בשם תורת האדם בשם מו"ק כ"ה בר' הונא ובשם מו"ק י"ז בצורבא מרבנן, שלא לקבור צדיק

continued on next page בשבילי הלכה

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערת בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

אצל צדיק גמור.

וע' בית שערים ת"ל דבזה"ז אין מקפידים לענין צדיק אצל רשע וכו' וע"ש זלכן עושים אהל לצדיק. וע' מעשה איש ח"ד קמ"ח בהערה. וע' שבה"ל ח"ט רמ"ח לר"מ הלברשטם בקנה קבר ליד ר"ש מזוועיל.

וע' מנחת אלעזר ח"ב מ"א אף שכתב ח"ס צדיק אצל רשע מה"ת כמו שמצינו רש"י סנה' מ"ו הלמ"ס להכין ב"ד ביה"ק לרשעים, מ"מ צדיק אצל צדיק גמור אינו מה"ת.

הערת ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל bishvileihalacha@themir.org

אצל הקב"ה, ועדיין אחד הנותן נפשו בכדי שיצליח בשליחותו יש בזה חביבות יותר. והסוד בזה מענין מעלת הזריזות, שעד כמה שמבטל כל הווייתו ומציאותו ומעמיד את כל כולו לקיום המצוה, בזה נתעלה במעלת הזריזות, וכמו שנתייחדו המלאכים מעצם בריאתם ומהותם.

ובזאת המידה נתעלה אליעזר עבד אברהם בשליחותו, שביטל את כל מציאותו וישותו לקיום שליחותו, עד כדי שלא הוזכר שמו רק בתואר עבד אברהם, מפני שלפי תחושתו ומע שיו לא היה קיים בעיני עצמו רק תכלית שליחותו. ולכך היה עושה בזריזות, לא מפני חשש הפסד המצוה, אלא שאין להם כלום בעולמו רק קיום שליחות אברהם, העמיד את כל כולו לתכלית השליחות למצוא אשה ליצחק, להעמיד את כל ישראל, את היסודות לאומה, שכל תולדותיה מחמת היסודות האיתנים שייצקו ובנו האבות הקדו'. כי ביצחק יקרא לך זרע, ההמשכיות של אברהם היא ביצחק, רק ביצחק ורבה אפסר להעמיד את ההמשכיות של אברהם אבינו, ולכך גדלה האחריות שלא ליקח אשה מבנות כנען. וזהו מעלת ותוקף שליחות אליעזר.

ובאמת כאשר נתבונן, אדם העושה מעשה מצוה, צדקה או כל מעשה חסד, מרגיש הוא שאני נתתי צדקה שאני הכנסתי אורחים, יש הרגשה ותחושה שהוא עצמו מעורב במעשה. אבל יש דרגה נעלית כאשר מעמיד את כל כולו למעשה חסד, שהמעשה נקי וזך, וכמו שמצינו בחז"ל (ב"ב י.) בדרגות של צדקה, שהצדקה המצילתו ממתה משונה, כאשר נותנה ואינו יודע למי נותנה נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה. והיינו עד כמה שמנתק את עצמו מן המעשה

מהותו של אליעזר – עבד אברהם

ובאמת יש להעיר שבכל פרשת השליחות לא מוזכר שמו של אליעזר, ואף שהוא היה הפועל והמביא את הענין לכלל מעשה, עדיין כל מקום שהוזכר תוארו הוא עבד אברהם. אכן הטעם בזה, שכל מציאותו והווייתו במעשה של השליחות היה עבד אברהם. וכמו שאמרו ז"ל (במ"ר ט"ז, א') "אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח המשתלח לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצליח בשליחותו" והיינו שמעלת שליח מצוה בזה שמוסר נפשו ומבטל את כל מציאותו בעבור שליחותו, ובזה חביב כ"כ לפני הקב"ה. וביאר בזה אדמו"ר זצ"ל שהיסוד בזה מענין מעלת הזריזות שבמסילת ישרים (פ"ו) משווה מעלת הזריזות שבבני אדם למלאכים שנשתבחו במידה זו שנא' בהם והמלאכים רצוא ושוב כמראה הבזק. ולכאורה זהו פלא, והרי המלאכים כל מציאותם וקיומם הרי"ז קיום שליחותם, ולכך אין מלאך אחד עושה ב' שליחות, מכיון שכל בריאתו היא לתכלית שליחותו, ולא קיים בו מציאות קיומית לשליחות אחרת. וא"כ מה שייך בהם מידה ומעלה של זריזות, שזה שייך בבנ"א שקיימת בהם עצמות או כל חשש שמא תפסד המצוה מחמת עיכוב או כל מניעה אחרת, אבל המלאכים אין בהם מפסידי הזמן. אכן המכוון שאדרבה עיקר מעלת הזריזות אינה משום בטחון שתתקיים המצוה אלא מעלתו בזה שאין לו דבר בעולמו מלבד המצוה, וזהו כל מציאותו והווייתו בהיהא שעתא. וא"כ נמצא דדוקא מפני שהמלאכים כל בריאתם לקיום שליחותם לכך מרשלים המה במידת הזריזות, ובזה גופא נתבע

האדם במידה זו לבטל כל מציאותו ולא יהיה לו רצון אחר בעולמו מלבד קיום המצוה, וזהו מהות מעלת הזריזות.

וזהו החביבות הגדולה בשליח שעושה שליחותו, שהרי ודאי מקיים מצוה ג"כ חביב הוא

בפרשת שליחות אליעזר עבד אברהם כתי' "ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו וגו' לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנוכי יושב בקרב, כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק. ויקח העבד עשרה גמלים וגו' ויאמר ה' אלקי אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם וגו', והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני" (בראשית כ"ד).

הנה אליעזר עבד אברהם נתמנה ע"י אדוניו אברהם אבינו ע"ה לשליחות נשגבה למצוא אשה ליצחק בנו, להעמיד את כלל ישראל, את היסודות לאומה, שכל תולדותיה מחמת היסודות האיתנים שייצקו ובנו האבות הקדו'. כי ביצחק יקרא לך זרע, ההמשכיות של אברהם היא ביצחק, רק ביצחק ורבה אפסר להעמיד את ההמשכיות של אברהם אבינו, ולכך גדלה האחריות שלא ליקח אשה מבנות כנען. וזהו מעלת ותוקף שליחות אליעזר.

יפה שיחתן של עבדי אבות לפני הקב"ה מתורתן של בני (בר"ר ט', י"א) כל מעשה שליחות אליעזר עבד אברהם, הריהו מעשה שלם ותמים בתכלית בכל פרטי ודקדוקי השליחות, כאשר יתבאר.

"וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאיני נא מעט מים מכדך" (בראשית כ"ד, י"ז). ולכאורה צריך להבין, מאי ריצת אליעזר, בשלמא רבקה דכתי' בה ותמהר וכו' ותרץ וכו', מפני היותה עסוקה במצוה במעשה חסד, אבל אליעזר מה טעם ריצתו. אכן המכוון שהיה עסוק בשליחות לאברהם וא"כ הריהו בעסק של מצוה, ולכך עשאו בזריזות.

לרצונו ית'.

שאינו יודע למי נותן והמקבל אינו יודע ממי קיבל, זהו נקיות במצוה. בודאי גם בלי זה נחשב מעשה מצוה, אבל המעלה הנשגבה בקיום מצוה בשלימות נמדד עד כמה ניתק את עצמו מהמצוה לגמרי.

ואפשר, שבזאת שנתעלה אליעזר במידה זו, שהרי אחר מעשה השליחות זכה שיצא מכלל ארור לכלל ברוך כמבואר בחז"ל. שמכיון שניתק את עצמו מהעצמיות של עצמו, לא העמיד את עצמו בשם אליעזר, אלא רק עבד אברהם, במציאות החדשה אינו ארור אלא ברוך. בכך זכה ע"י שליחותו שהיה מעשה תמים ושלים.

וכבר מצינו כן במעלתו של אברהם אבינו ע"ה דכתי' "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישר מור משמרתי מצוותי חוקותי ותורת" (בראשית כ"ו, ה') וברש"י וישמור משמרתי גזירות להרחקה על האזהרות שבתורה. אולם בספורנו פירש וישמור משמרתי עשה תמיד המשמרת המיוחדת לי שהיא לגמול חסד, כאמרו כל ארצות ה' חסד ואמת (תהלים כ"ה, י') והביאור בזה כדברינו, שהיה המעשה זך ונקי, שלא הכניס את עצמו כלל במעשה, וכאמרו חסד ואמת, חסד מושלם זהו חסד ואמת, וכמו שפירש רש"י במה שאמר יעקב ליוסף "ועשית עמדי חסד ואמת" (שם מ"ז, כ"ט) כי חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת. ולא דוקא עם המתים, אלא כל חסד שאינו מצפה לקבלת גמול, יש בו מידה מושלמת של חסד, חסד ואמת. זהו המשמרת של אברהם אבינו ע"ה, להעמיד את המצוה באופן מושלם, שאין לו שום נגיעה וער, ניין, ביטול כל מציאותו והווייתו לקיום המצוה,

וסיפר אדמו"ר זצ"ל שאכן זכה לראות את השגחת הש"ת עליו בהיותו בדרכים מסוכנות, והרגיש שהולוכו הש"ת כמו אב המולך את בנו הקטן ידו תחת ידו. וכך היה אחר המלחמה שברח מרוסיה לפולניה, וכיון שהיה מצב חירום בין המדינות הוצרך לנסוע דרך גרמניה ודנציג. והנה בהיותו באמצע הדרך במקום סכנה בא כנגדו אדם ושאלו אם נוסע היום לדנציג, ולקח את כל חבילותיו והסיעו לדנציג, וסידר לו אכסניה, וגם זימן לו אדם שהיה בעזרתו להעבירו עד הגבול לפולניה. והופתע איך ידע אותו אדם על יעד נסיעתו, ואיך זימנו הש"ת לבוא לעזר תו בכל תהפוכות הדרך, והרגיש אדמו"ר את הפסוק אנוכי בדרך נחני ה', כמו תינוק הלוך חים ומנהיגים אותו.

אכן הוסיף אדמו"ר זצ"ל שגם בדרך סלולה ובטוחה הרגיש שאם הש"ת לא ידריך לא יוכל לילך בדרכו. ועובדא הוה, שהיה דר סמוך לקלם מרחק מועט של עשרים וחמשה ק"מ בלבד, ותמיד היה נזהר שלא לנסוע כלל לביתו בערש"ק, מחמת הזהירות בכבוד שב"ק. אולם פעם אחת מחמת איזה דחיפות הוצרך לנסוע בערש"ק לביתו, ואמנם יצא מוקדם זמן רב לפני שב"ק, ואעפ"כ היו עיכובים רבים בדרך, כל מיני מכשור לים והרפתקאות, וכמעט שנשאר על הדרך, ובקושי רב הגיע סמוך לזמן הדלקת נרות. והראה בחוש כי אם אין הש"ת איתנו בדרך, אז אין אפשרות לילך בדרך. והרגיש שאין רצון הש"ת שישע בערש"ק, ולכן קיבל על עצמו שלא לנסוע כלל בערש"ק כלל.

והיינו דדרשו ז"ל (ברכות ו:): עה"פ נרדפה לדעת את ה', שמצוה לרוץ לבית הכנסת. וזהו מענין המשמרת למצוה, כלומר שאין הריצוי לדבר מצוה בשביל שתתקיים המצוה בידו, אלא שזהו מעיקר המצוה לנתק עצמיותו לגמרי בשביל תכלית המצוה, וכמו שביארנו במעלת הזריות.

ומצינו עוד שאמר אליעזר "ויאמר ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדוני אנוכי נחני ה' בית אחי אדוני" (כ"ד, כ"ז) והיינו שאליעזר הרגיש בכל מעשה השליחות שנחני בדרך ה'. וביאר אדמו"ר זצ"ל במשל כמו אב שהולך עם בנו הקטן, שאינו יודע הבן מתי הולך ואיך הולך, רק יודע שאביו מר ליכנו להיכן שצריך לילך ועליו סמוך ובטוח. בזה שאליעזר העמיד עצמו בידו של הקב"ה, זכה שהקב"ה הוליכו.

אדם שיביט בעין פקוחה על תהלוכותיו יראה כמה הקב"ה מובילו בכל פרט ופרט מתהפוכות החיים. ואמנם כל דרך החיים מלאה קוצים וברקנים ובכך רואה האדם בבירור שהקב"ה מוליכו, כמה משגיח עליו בכל פרט וענין. אבל חובת האדם לחיות בהכרה ברורה שגם בדרך סלולה, לולי הקב"ה מוליכו ומסייעו, לא יוכל לילך כלל. עד כמה שהאדם מעמיד את עצמו שהוא בידו ית', שאין לו כלום מלבד אחיזתו בהשגחתו ית', כך יזכה שהקב"ה ילך עמו בדרכו, יזכה לנחני בדרך ה'.

The Pillar of Stability

Harav Hagoon Yosef Elefant Shlita

The passuk says: וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים. The simple meaning of this phrase is that Avraham Avinu was growing old, getting on in years. But the Zohar Hakadosh interprets this phrase to mean that Avraham Avinu “came with all his days” — when he reached the end of his life, he brought all his days with him, not losing any of them. This means that he utilized his opportunities, but it means, primarily, that he created a consistency: All his days were a continuum.

In other words, the ability to come with all one’s days is not merely a sign that the person maximized his potential; it also means that he kept on growing constantly.

What is the secret that enables a person to “come with all his days”?

In last week’s parashah, after Sedom is overturned, the Torah says: וַיֵּשְׁבֶם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר אֵל. הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֵת כְּנִי הָאֵל הַמָּקוֹם. Chazal derive a few insights from this passuk. From the words אֵל הַמָּקוֹם אֵל הַמָּקוֹם, the Gemara (Berachos 6b) derives that Avraham Avinu established a makom kavua for his prayer, and teaches that whoever establishes a makom kavua for davening receives Hashem’s assistance: כֹּל הַקּוֹבֵעַ מְקוֹם לְתַפְלֹתוֹ אֵלֶי אַבְרָהָם בְּעִזְרוֹ.

Now, the simple meaning is that Avraham Avinu had a geographical makom kavua where he davened. But there’s a deeper message here as well, and that is reflected in another teaching of Chazal in connection with this passuk. Chazal link this passuk with the passuk in Tehillim that

states: מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְיָמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קִדְשׁוֹ. The words מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' allude to Avraham at the Akeidah, say Chazal, while the words וְיָמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קִדְשׁוֹ allude to Avraham’s holding onto his position and staying there, as the passuk says: וַיֵּשְׁבֶם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם.

A person can reach incredible heights, as Avraham did at the Akeidah — that’s מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. In contrast, וְיָמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קִדְשׁוֹ refers to a person who’s stable and steady, holding onto his position and staying there. At times, it can be relatively easy to climb the mountain, but it’s a lot harder to stay in that place and hold onto that level. In expounding the words אֵל הַמָּקוֹם אֵל הַמָּקוֹם בְּבֶקֶר אֵל הַמָּקוֹם, Chazal praise Avraham for returning to the place where he was the day before. On that day, Avraham davened, but Hashem didn’t accept his tefillos. Yet he got up the next morning and continued from the same place where he had been the previous day.

This would seem to be a pretty simple act on Avraham’s part: He davened in the same place where he davened the day before. Yet this is the act that Chazal point to as the paradigm of holding on steadily to one’s spiritual level: וְיָמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קִדְשׁוֹ.

What Comes First?

Sometimes we think that in order to hold onto one’s level, a person has to make major, dramatic changes. Yet Chazal are telling us that just davening in the same place that you davened the day before creates stability. Long-term growth

and consistency in avodas Hashem is not built on dramatic changes; it's based on a person's daily routine, doing the same thing day after day, davening in the same place and the same situation.

Avraham returned to the same place even though he had failed the day before. That's the secret of consistency — not starting each time anew, but taking a position and going with it. Sometimes it works, and sometimes it doesn't. Sometimes the tefillah is heard, and sometimes it's not. The secret of *אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם* sheds light on Chazal's other statement that whoever establishes a makom kavua for davening receives Hashem's assistance. Chazal don't just mean an actual geographic location where a person sits each time he davens; they are referring to a person who has successfully created a consistency, and isn't jumpy, doing things one day like this and one day like that.

A third teaching that Chazal derive from these words is that Avraham instituted the tefillah of Shacharis. Amidah is a lashon of prayer, so the words *אֲשֶׁר עָמַד שָׁם* indicate that Avraham davened. Yitzchak, we know, instituted Minchah, as the passuk in this week's parashah says, *וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׂוּחַת*, while Yaakov instituted Maariv: *וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם*.

The Sfas Emes notes that these tefillos parallel the attributes of each of the Avos. Avraham's middah was ahavah; Hashem referred to him *אֲבִרְהָם*, as we read in last week's haftarah. Yitzchak's middah was yirah — Pachad Yitzchak, and Yaakov's middah was emes. The Sfas Emes explains that the reason Yaakov instituted Maariv, specifically, is that emes — which is *וַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע וַיִּשְׁכַּח* — implies the creation of something lasting. Yaakov Avinu's tefillah is at the end of the day, when a person wraps up his avodah, so that he can perpetuate and hold onto whatever he achieved during the day.

Yitzchak's tefillah, Minchah, is said during the day. The words *וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׂוּחַת בַּשָּׂדֶה* implies that he's out in the field, doing his everyday tasks. For that you need yirah; ahavah doesn't work when you're out on the street.

But Avraham Avinu is ahavah. The Sfas Emes explains that *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה* means that before he did anything else, he davened to Hakadosh Baruch

Hu. That's ahavah: putting the loved one before all other activities. When Avraham Avinu got up early in the morning and davened, he showed his ahavah for Hakadosh Baruch Hu.

The power of Shacharis, in all generations, is putting Hakadosh Baruch Hu before all other interests. That's run by the engine of ahavah.

Regarding the words (Yeshayah 41:8): *אֲבִרְהָם*, Rashi comments that Avraham Avinu is called ohavi because he had no one to teach him; he came to know Hashem through his love for Him. No one gave him tochachah; he had no rebbi or father to teach him. What powered him was the engine of ahavah, and that ahavas Hashem brought him to recognize Hashem.

We generally think it was the other way around — Avraham recognized Hashem, and that brought him to ahavah. But Rashi is telling us the opposite: Avraham's love for Hakadosh Baruch Hu, after seeing Him in the bria, propelled him to an immense love for Him, and that led him to all his intellectual attainments. This idea is reflected in the words *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה*.

So we have three derashos on this passuk: establishing a makom kavua for davening, Avraham returning to his place of the previous day — *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה*, and his instituting Shacharis with an act of ahavah, *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה* before anything else.

And that ahavah explains the consistency of Avraham Avinu.

The more we develop our ahavas Hashem, and the more we look at the bria and see the chessed that Hakadosh Baruch Hu has done for us, the more we can create the *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה*, the to place the Eibishter before anything else. And that's the engine that creates the *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה* and the *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה*. The consistency of the relationship is a derivative of the ahavah that a person awakens in himself for Hakadosh Baruch Hu.

This is what it means that Avraham Avinu was *וַיֵּצֵא אֲבִרְהָם בְּבִקְרָה*, he came with all his days. He was a pillar of consistency, stability, and continuity: *אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם*. And he was a pillar of ahavah.

Gut Shabbos.